

”Se oli rankempaa kuin osasi kuvitella”: Yri-
tyspajassa vuosina 2004 ja 2007 aloittaneiden
yritysten lopettamisen syyt

Pietiläinen, Ninni

Laurea ammattikorkeakoulu

Laurea Hyvinkää

**”Se oli rankempaa kuin osasi kuvitella.”: Yrityspajassa vuosina
2004 ja 2007 aloittaneiden yritysten lopettamisen syyt**

Ninni Pietiläinen

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

marraskuu, 2010

Ninni Pietiläinen

”Se oli rankempaa kuin osasi kuvitella.”: Yrityspajassa vuosina 2004 ja 2007 aloittaneiden yritysten lopettamisen syyt

Vuosi	2010	Sivumäärä	32
-------	------	-----------	----

Tämä opinnäytetyö on tehty toimeksiantona Hyvinkään - Riihimäen Seudun Uusyrityskeskukseen Yrityspajalle. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää, miksi Yrityspajan kautta aloittaneet yrittäjät ovat lakkauttaneet yritystoimintansa. Tutkimustuloksia Yrityspaja hyödyntää laadunvarmistuksessaan ja kehitystyössään. Vastaavanlaisia tutkimuksia on aiemmin toteutettu vain hyvin vähän, eikä mallia ollut mahdollista ottaa juuri mistään.

Tutkimus on luonteeltaan tapaustutkimus ja siinä sovelletaan sekä aineisto- että menetelmätriangulaatiota, eli käytetään useaa aineistoa ja menetelmää samaan aikaan. Yrityspajan rekistereistä saatiin suoraan tilastollisia tietoja tarkasteltavina vuosina aloittaneista yrittäjistä ja yrityksistä. Yrittäjien oman näkemyksen keräämistä varten käytettiin lomakekyselyä/-haastattelua. Haastattelu ja kysely olivat täsmälleen samanmuotoiset ja sisälsivät sekä avoimia kysymyksiä, että täysin strukturoituja kysymyksiä vastausvaihtoehtoineen.

Aineistonkeruun ongelmakohtana oli kohderyhmän eli entisten yrittäjien tavoittaminen. Yrityspajan rekistereistä saadut perustamishetken yhteystiedot eivät monenkaan kohdalla olleet enää voimassa, eikä yrittäjien tavoittaminen siten ollut mahdollista. Tavoitetut henkilöt kuitenkin vastasivat kiitettävän aktiivisesti ja sen johdosta tutkimus oli mahdollinen ylipäättään toteuttaa.

Suurimpina ongelmina yrittäjät kokivat alkuun konkreettisen avun saamisen ja toiminnan käynnistyessä asiakkaiden ja vakaan toimeentulon hankkimisen. Kokemukset Yrityspajasta olivat pääosin positiivisia, kouluarvosanalla (4-10) mitattuna tyytyväisyys oli 7,7. Parannettavaa Yrityspajan toiminnassa saattaisi silti olla, erityisesti näiden mainittujen hankaluuksien ennaltaehkäisyssä. Huomiota pitäisi ehkä kiinnittää enemmän myös eri yritysmuotojen tukemiseen, sillä toiminimiyrietykset lopettivat toimintansa huomattavasti useammin kuin muut yritysmuodot.

Asiasanat: yrittäjät, yritystoiminta, lakkauttaminen

Ninni Pietiläinen

”It was harder than I could imagine”: Reasons why in Yrityspaja in years 2004 and 2007 started companies closed down

Year	2010	Pages	32
------	------	-------	----

This Thesis is made on assignment of Hyvinkään - Riihimäen Seudun Uusyrityskeskus Yrityspaja. The target of this study is to find out why companies that started in Yrityspaja had closed down. Yrityspaja is aiming at using the results of this research in their quality assurance and development of their service. Only a few studies like this have been done so there was practically nothing to examine as an example.

The type of this study is a case study and it includes both methods and literature triangular research, which means that more than just one method and material has been used at the same time. To find out entrepreneurs, own way of thinking they were interviewed by telephone or by e-mail. The questionnaire used was exactly the same in telephone and e-mail interviews and it included both open questions and structured questions with alternative choices to answer.

When collecting material the problem was reaching the former entrepreneurs. The contact information of entrepreneurs came from the time they had started their business, so phone numbers and e-mail addresses were not correct any more and it appeared impossible to reach the target group. The entrepreneurs who were reached answered pretty actively, which is the reason why this research was possible to carry through at all.

The biggest problem entrepreneurs faced when starting their business was getting concrete advice. When operating the business the entrepreneurs felt the biggest problems to be achieving enough customers as well as a stable income. The experiences of Yrityspaja were mainly positive. Service satisfaction was rated by grade (4-10), and the average was 7.7. Curable issues would anyway be found in the services of Yrityspaja, especially when considering these above-mentioned difficulties of entrepreneurs. It would also be good to pay attention to supporting all kinds of company forms, because one-person based companies had been closed more often than other forms of enterprise.

Key words: entrepreneurs, business, closing down

Sisällys:

1	Johdanto	6
1.1	Tausta ja rajaus	6
1.2	Ongelma ja tavoitteet.....	7
2	Hyvinkään - Riihimäen Seudun Uusyrityskeskus Yrityspaja	7
3	Yrittäminen Suomessa	8
3.1	Yrittäjät.....	8
3.2	Yritykset	9
4	Lopettaminen.....	9
4.1	Yksityisliike.....	10
4.2	Henkilöyhtiöt.....	10
4.3	Osakeyhtiö.....	11
4.4	Konkurssi.....	11
5	Tutkimusmenetelmä	12
5.1	Tapaustutkimus.....	12
5.2	Haastattelu ja kyselylomake	13
6	Tulokset	14
6.1	Yrittäjät.....	15
6.2	Yritykset	16
6.3	Yrityspaja.....	17
6.4	Yritystoiminta.....	17
7	Johtopäätökset.....	22
8	Yhteenveto.....	24
	Lähteet	26
	Kuvaluettelo	27
	Liite 1, Kyselylomake	28

1 Johdanto

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, miksi Hyvinkään - Riihimäen seudun Uusyrityskeskuskeskusten Yrityspajan (myöhemmin pelkkä Yrityspaja tai Uusyrityskeskus) palveluita käyttäneet yrittäjät ovat lopettaneet yritystoimintansa. Tutkittavana ryhmänä ovat vuosina 2004 ja 2007 Yrityspajan avulla yritystoiminnan aloittaneet yritykset. Opinnäytetyöni on siis tutkimusluonteinen ja tehty toimeksiantona Yrityspajalle. Yritystoiminnan lopettamista ja siihen johtaneita syitä on tutkittu kovin vähän, eikä malli- tai vertailututkimuksia ole helppo löytää edes yleisellä tasolla, saati tällaisesta rajatusta kohderyhmästä.

Rakenteeltaan opinnäytetyöni noudattaa melko pitkälti perinteisen tutkivan opinnäytetyön rakennetta. Alussa kerrotaan tarkemmin taustoista, tähän tutkimukseen johtaneista syistä ja tutkimuksen tavoitteista. Sen jälkeen on lyhyt kuvaus toimeksiantajasta Uusyrityskeskuksesta ja sen paikallisyksiköstä Yrityspajasta, jonka jälkeen kuvaan yleisesti yrittäjyyttä Suomessa sekä yritystoiminnan lopettamisen vaihtoehtoisia muotoja.

Opinnäytetyöni ei suoranaisesti liity omien opintojeni oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumiseen, mutta toimeksianto vaikutti heti siitä kuullessani erittäin mielenkiintoiselta. Ehkä kiinnostumiseni syynä on ainakin osittain myös vuosikautia jatkunut oman äidin yritystoiminnan seuraaminen. Kun sain koululta luvan tehdä opinnäytetyöni vähän ohi oman suuntautumiseni, ei aihetta tarvinnut montaa hetkeä harkita

1.1 Tausta ja rajaus

Opinnäytetyöni aihe tuli Hyvinkää-Riihimäen Uusyrityskeskuskeskuksesta Yrityspajalta toimeksiantona. Yrityspaja halusi selvittää laadunvarmennuksen ja palveluiden kehittämisen vuoksi 5 ja 2 vuotta sitten aloittaneista yrityksistä (2004 ja 2007) lopettaneiden määrät ja lopettamiseen johtaneet syyt. Tutkimusta varten Yrityspaja antoi rekistereistään aloittaneiden yritysten nimet, Y-tunnukset, rekisteröintipäivät, toimialat vuoden 2008 TOL:n (Tilastokeskuksen toimialaluokitus) mukaan, kotikunnat sekä perustamishetken yhteystiedot. Koska tutkimus on tarkoitus toistaa vuosittain, ei välivuotia 2005 ja 2006 ollut tarkoituksenmukaista tutkia samassa tutkimuksessa.

Koska tutkimuksen aihe tuli Yrityspajalta, oli rajaaminen suureksi osaksi suoritettu jo toimeksiantajan taholta. Lopettaneiksi yrityksiksi tässä tutkimuksessa lasketaan ne, jotka kuuluvat Yrityspajan kiinnostuksen kohderyhmään. Koska Yrityspajaa kiinnostivat vain sellaiset yritykset, joiden Y-tunnusten takainen toiminta on kokonaan lakannut, rajataan tutkimuksesta pois yrityskaupan kohteena olleet, sukupolvenvaihdon kokeneet, fuusioituneet, oikeudellista

muotoansa muuttaneet sekä toimintansa keskeyttäneet yritykset. Lopettamisen muodoiksi jäivät siis lakkauttaminen, purkaminen, selvitystilan kautta loppuminen sekä konkurssi.

1.2 Ongelma ja tavoitteet

Tutkimuskysymykset ovat ”Miksi yritykset lopettavat toimintansa?” ja ”Mitä yhteistä on lopettaneilla yrityksillä?”. Tavoitteena on saada tarkka kuvaus yritystoiminnan lopettamiseen johdaneista syistä yrittäjien omasta näkökulmasta. Ajatuksena on, etteivät tutkimuskohteina olevat yrittäjät välttämättä osaa tai edes halua eritellä kaikkia lopettamiseen vaikuttavia tekijöitä, vaan analyysi on tarkoitus tehdä ulkopuolisen tarkastelijan silmin.

Tutkimuksen avulla pitäisi myös kyetä profiloimaan lopettaneita yrityksiä ja yrittäjiä siten, että Yrityspaja voisi jatkossa ennakoida vastaavanlaisten yritysten tarpeita tarkemmin ja kehittää palvelujaan sen mukaisesti. Yritystoiminnan lopettamista ei kuitenkaan lähtökohtaisesti pidetä pahana tai itseisarvoltaan vältettävänä asiana, vaan tarkoitus on ennemminkin saada yrittäjien omat kokemukset yrittäjyydestä entistä positiivisemmiksi. Tahattomat ”pakkolopettamiset” ovat niitä, joita Yrityspaja yrittää asiakkaidensa osalta eliminoida tulevaisuudessa.

2 Hyvinkään - Riihimäen Seudun Uusyrityskeskus Yrityspaja

Suomen Uusyrityskeskukset ry (Suomen Jobs and Society ry 31.5.2008 asti) on vuonna 1989 perustettu yhteistoimintajärjestö. Uusyritystoiminnan malli on lähtöisin Englannin Liverpoolista, jossa ensimmäiset neuvontapisteet uusille yrittäjille perustettiin vuonna 1979. Sittemmin tätä toimivaksi todettua mallia alettiin soveltaa muuallakin Euroopassa ja Suomeen se saapui lopulta Ruotsin kautta. Uusyrityskeskukset ry tarjoaa maksutonta, puolueetonta ja luotettavaa neuvontaa uusille yrittäjille ja yritystoimintaa suunnitteleville. Rahoituksen Uusyrityskeskus saa jäsentensä eli yritysten, kuntien ja yhteisöjen jäsenmaksuista sekä valtion tuesta.

Nykyään Uusyrityskeskuksia on 31 ja niillä on yhteensä 80 toimipistettä. Toimihenkilöitä Uusyrityskeskuksissa työskentelee 157 ja taustatukena on 1300 asiantuntijaa, yli 100 yritystä sekä 270 yhteisöä. Neuvonta on ISO 9001/2000 laatusertifioitu. Suomen Uusyrityskeskukset ry on alueellisten Uusyrityskeskusten yhteistoimintajärjestö. Vuodesta 1989 lähtien Uusyrityskeskusten neuvonnan avulla on perustettu n. 80 000 yritystä ja vuonna 2009 uusia yrityksiä perustettiin 7 872. Hyvinkään-Riihimäen seudun Uusyrityskeskus Yrityspaja perustettiin vuonna 1993. Sen toiminta-alueeseen kuuluvat Hausjärvi, Hyvinkää, Loppi ja Riihimäki. Yrityspajan toimipisteet sijaitsevat Hyvinkäällä ja Riihimäellä.

Yrityspajan toimintamalli on yksinkertainen. Aloittava yrittäjä löytää Yrityspajan Internet-sivuilta laajat tietopaketit liittyen yrityksen perustamiseen, hallintoon, talouteen ja markki-

nointiin. Lisäksi sivuilla on kattava pohja aloittavan yrityksen liiketoimintasuunnitelmalle. Tarkoitus on, että yrittäjä tutustuu alkuun näihin saatavillaan oleviin materiaaleihin ja tekee alustavia suunnitelmia yritystoiminnasta. Kun yrittäjälle on muodostunut alustava suunnitelma ja kysymyksetkin ovat ehkä hieman tarkentuneet, hän varaa ajan henkilökohtaiseen neuvontaan. Neuvonta on maksutonta ja siellä käydään lävitse yrittäjää itseään askarruttavia seikkoja ja epäselviä asioita, sekä arvioidaan ja kehitetään liikeideaa yhdessä yrittäjän kanssa. Näin pyritään mahdollistamaan yrittäjien realistinen käsitys yrittämisestä sekä riittävä käytännön osaaminen yritystoimintaa ajatellen. Uusyrityskeskusten henkilökunta voi myös antaa lausunnon harkinnanvaraisen starttirahan hakemiseksi työ- ja elinkeinotoimistolta, mikäli katsoo yrittäjän tietojen ja taitojen olevan riittävät yritystoiminnan aloittamiseksi.

3 Yrittäminen Suomessa

3.1 Yrittäjät

Vuoden 2008 lopussa Suomessa oli pois lukien alkutuotannon alat n. 240 000 yrittäjää. Työikäisistä ihmisistä se tarkoittaa noin 9 prosenttia. 65 prosenttia yrittäjistä on yksinyrittäjiä, eli he eivät työllistä ainuttakaan työntekijää. Yksinyrittäjyys on jonkin verran noussut viime vuosina, mutta suhde työnantajayrittäjien ja yksinyrittäjien määrien välillä on pysynyt lähes tulkoon samana. Naisyrittäjistä yksinyrittäjiä on peräti n. 75 %. Se johtuu osittain naisyrittäjien painottumisesta henkilökohtaisten palvelujen aloille, joissa yksinyrittäminen on yleistä. (Yrittäjyyskatsaus, 91; Tilastokeskus: Yritysrekisterin vuositilasto)

Yrittäjät ovat Suomessa keskimäärin vanhempia kuin muualla EU-alueella. Myös Suomen palkansaajiin verrattuna yrittäjiemme keski-ikä on korkea. Vuonna 2008 yli puolet yrittäjistä oli 35-50 -vuotiaita, kun alle 35-vuotiaita oli harvempi kuin joka viides. Tämän voi olettaa johtuvan ainakin osittain siitä, että ennen yritystoiminnan aloittamista on hankittu vankka kokemus alalta, riittävät taloudelliset resurssit sekä ymmärrys liiketoiminnan harjoittamisesta. Yrittäjät myös työskentelevät palkansaajia pitempään ennen eläkkeelle jäämistä, mikä osaltansa nostaa yrittäjien keski-ikää. (Yrittäjyyskatsaus 2009, 92)

Koulutukseltaan yrittäjät ovat keskimäärin alemmin koulutettuja kuin palkansaajat. Erityisesti korkeasti koulutetut ryhtyvät harvoin yrittäjiksi, kun taas keskiasteen koulutus, eli ylioppilastutkinto, ammatillinen koulutus ja opistotason koulutus, on yrittäjien keskuudessa kaikkein tavallisin. Karkeasti yleistäen voisi sanoa, että mitä korkeampi koulutus henkilöllä on, sitä epätodennäköisemmin hän on tai tulee olemaan yrittäjä. (Yrittäjyyskatsaus 2009, 96)

3.2 Yritykset

Suurin osa, jopa 99,7 % Suomen yrityskannasta, oli pk-yrityksiä vuonna 2007. Pk-yritykset, eli pienet ja keskisuuret yritykset ovat sellaisia riippumattomia yrityksiä, jotka työllistävät alle 250 henkilöä, joiden liikevaihto on vuositasolla alle 50 miljoonaa euroa tai joiden taseen loppusumma on alle 43 miljoonaa euroa. Pieniä, alle 10 henkilöä työllistäviä mikroyrityksiä oli yrityskannasta 93 % (Tilastokeskus, Yritysrekisteri)

Oikeudelliselta muodoltaan vuonna 2008 aloittaneista yrityksistä 51 % oli ammatin- ja liikkeenharjoittajia ja 39 % osakeyhtiöitä. Kuitenkin toiminnassa olevista yrityksistä 45 % oli osakeyhtiöitä. Lisäksi osakeyhtiöiden osuus kaikesta liikevaihdosta on 90 % ja henkilöstöstä 85 %. Osakeyhtiöt työllistävät keskimäärin 11 henkilöä, kun toiminimet työllistävät vain yrittäjän itsensä ja henkilöyhtiötkin, eli kommandiittiyhtiöt ja avoimet yhtiöt vain muutamia henkilöitä. (Yrittäjyyskatsaus 2009, 54)

Aiempi talouskriisi on alkanut helpottaa ja talouden näkymät ovatkin kääntyneet nousuun monesta eri näkökulmasta katsottuna. Samaan tahtiin talouden tasaantumisen kanssa on sekä kuluttajien että yritysten luottamus tulevaisuuteen alkanut nousta. Odotukset kannattavuuden paranemisesta ovat laman jälkeen nousseet jo lähelle pitkäaikaista keskiarvoa ja liikevaihdon nousemiseen luottaa jopa joka toinen yritys. Vakavaraisuuden nousuun ja taseen kasvuun vuonna 2010 uskoo joka kolmas, eikä henkilöstön vähentämisenkään tunnu yrityksistä enää yhtä pakottavalta kuin talouskriisin aikana. (Pk-yritysbarometri 1/2010)

Vaikka talouskriisi on hellittänyt ja usko tulevaisuuteen palautumassa, on jonkinlaista epäluottamusta kuitenkin yhä ilmassa. Vain 29 % pk-yrityksistä tuntee tarvetta työllistää lisää henkilökuntaa, mutta kynnyks työntekijöiden palkkaamiseen koetaan kuitenkin korkeaksi. Suurimpana esteenä nimetään kysynnän epävakaisuus ja seuraaviksi ongelmiksi koetaan sivukulujen suuruus ja työvoiman saatavuus. Näihin liittyvänä tulee seuraavana syynä irtisanomiseen liittyvät riskit, mikäli tuleekin tarve vähentää henkilömäärää. (Pk-yritysbarometri 1/2010)

4 Lopettaminen

Koko Suomessa aloittaneista yrityksistä jopa kolmannes lopettaa kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana ja viiden vuoden kuluttua aloittamisesta on toiminnassa enää 50-55 %. Lisäksi eloonjäämisasteen on todettu olevan pienempi toiminimityyppisillä yrityksillä, joiden perustaminen ja lopettaminen on helppoa ja halpaa ja jotka toimivat usein vain vähän pääomaa vaativilla aloilla. Naisten yritykset lopettavat toimintansa useammin kuin miesten, kun korkein eloonjäämisaste mitattiin tiimiyrityksissä, joissa omistajat edustavat kumpaakin sukupuolta. Sukupuolten väliset erot selittyvät lähinnä sillä, että naisten yritykset sijoittuvat

enemmissä määrin heikon eloonjäämisasteen toimialoille, kuten palveluihin. Oletettavasti sukupuolten välillä ei ole eroa samoilla toimialoilla. (Yrittäjyyskatsaus 2009)

Aaltosen ja Heinosen tutkimuksessa, joka tarkasteli lopettamista kansallisella tasolla, todettiin lähes puolella lopettaneista yrittäjistä syiden olevan lähinnä henkilökohtaisia, ei niinkään liiketoiminnallisia. Näitä henkilökohtaisia syitä olivat mm. terveys, halu jäädä eläkkeelle, alun perinkin väliaikaiseksi tarkoitettu yrittäjyys ja riittämätön taloudellinen tuotto. (Aaltonen & Heinonen, 7). Toisaalta varsinkin pienissä mikroyrityksissä, jotka työllistävät alle 10 työntekijää, saattavat henkilökohtaiset ja liiketoiminnalliset syyt olla lähestulkoon samoja, jolloin syiden luokittelu on haastavaa ja ehkä osittain turhaakin.

4.1 Yksityisliike

Yksityisliikkeen eli toiminimellä tapahtuvan yritystoiminnan lopettaminen on helppoa: yrittäjä vain toimittaa rekisteriviranomaisille lopettamisesta kertovan maksuttoman lomakkeen. Koska yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotulolähde ei ole erillinen oikeushenkilö, ei muita toimenpiteitä tarvita. Lopettavan toiminimen varallisuus on yrittäjän omaa varallisuutta sekä liiketoiminnan aikana että sen jälkeen. Samoin mahdollinen velkavastuu jää henkilölle itselleen. (Lakari 118; PRH)

Koska yksityisliikkeen toiminnan keskeyttämisestä ei tarvitse erikseen ilmoittaa kaupparekisteriin vaan vain verohallintoon, eivät kaupparekisterin tiedot pysy aina täysin ajan tasalla. Patentti- ja rekisterihallitus voi kuitenkin poistaa yksityisen elinkeinonharjoittajan kaupparekisterimerkinnot, mikäli rekisteriin ei ole tehty muutoksia 10 vuoteen ja on lisäksi syytä olettaa, ettei yritystoimintaa enää harjoiteta. (PRH)

4.2 Henkilöyhtiöt

Avoimen- ja kommandiittiyhtiön voivat yhtiömiehet purkaa koska tahansa yhteisestä sopimuksesta ilmoittamalla siitä kaupparekisteriin. Mikäli yhtiömiehet eivät pääse sopimukseen purkamisesta ja toiminnan lopettamisesta käytännössä, sovelletaan purkamiseen avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain (AKL) säännöksiä purkamisesta ja selvityksestä. Yhtiön purkamista voi avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä vaatia kuka tahansa yhtiömiehistä, kun yhtiösopimuksen irtisanomisaika kuusi kuukautta on kulunut umpeen, tai kun yhtiökausi on päättynyt. Avoimen yhtiön yhtiömiehen tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen kuollessa, tämän joutuessa konkurssiin tai ulosottoon tai muista painavista henkilöön liittyvistä syistä voidaan purkamista myös vaatia.

Purkamisvaatimuksen johdosta muilla yhtiömiehillä on oikeus lunastaa purkamista vaatineen yhtiömiehen osuus näin halutessaan. Muutoin yhtiö joutuu selvitystilaan, jolloin toiminta lopetetaan, velat maksetaan ja jäljelle jäänyt osuus jaetaan yhtiömiehille. Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen panos pyritään aina palauttamaan ennen omaisuuden loppuosan jakamista. Äänettömän yhtiömiehen kuollessa tai joutuessa likvidaatiomuotoisen insolvenssimenettelyn eli konkurssin tai ulosoton kohteeksi ei yhtiötä voida vaatia purettavaksi, vaan muilla yhtiömiehillä on oikeus lunastaa tämän osuus. (Hoppu & Hoppu 278-279)

4.3 Osakeyhtiö

Osakeyhtiön purkamiseen sovelletaan osakeyhtiölakia (OYL). Ennen osakeyhtiön purkua toimitetaan selvitysmenettely, paitsi jos osakeyhtiö purkautuu konkurssin jälkeiseen varattomuuteen tai fuusion tai jakautumisen seurauksena tai jos viranomainen poistaa yhtiön rekisteristä muusta syystä, kuten selvitysmenettelyn vaatiman varallisuuden puuttumisen vuoksi. Selvitystilaan asettamisesta päättää yhtiökokous määräenemmistöllä. Selvitystilan aikana yhtiökokous voi vielä muuttaa mieltään, lopettaa selvitystilan ja jatkaa yrityksen toimintaa. Selvitystilaan asettamisen yhteydessä osakeyhtiölle valitaan yksi tai useampia selvitysmiehiä, joiden tehtävänä on hoitaa selvitystilan käytännön toimet, kuten tarpeellisen omaisuuden muuttaminen rahaksi ja yhtiön velkojen maksaminen.

Jos yhtiön varat eivät riitä velkojen maksuun, täytyy selvitysmiehen hakea yhtiön asettamista konkurssiin. Selvitystila päättyy, kun selvitysmies esittää lopputilityksen, eli kertomuksen selvitystilan tapahtumista, yhtiökokouksessa. Yhtiön purkamisesta selvitysmies ilmoittaa välittömästi rekisteriviranomaisille, minkä jälkeen yhtiö ei voi enää hankkia oikeuksia tai tehdä sitoumuksia. (Hoppu & Hoppu 323-324)

4.4 Konkurssi

Konkurssi on mahdollinen kaikille yritysmuodoille ja jopa yksityishenkilöille, joskaan yksityishenkilön konkurssseja ei käytännössä esiinny, koska yksityishenkilö on konkurssista huolimatta vastuussa veloistaan, eivätkä nämä kuittaannu menettelyssä. Konkurssihakemuksen voi jättää käräjäoikeudelle joko yritys itse tai sen velkojat. Kun tuomioistuin määrää konkurssin alkamaan, menettää velallinen oikeuden määrätä omaisuuttaan.

Velkojat päättävät yhdessä velallisen omaisuuden muuttamisesta rahaksi, ja tuomioistuimen valitsema pesänohittaja laatii jakoluettelon, jonka mukaan rahaksi muutettu omaisuus jaetaan velkojien kesken. Etuoikeus maksun saamiseen on velkojilla, joilla on pantteja tai muita vakuuksia velalliselta. Ns. tavalliset velkojat jäävät jakoluettelossa näiden taakse. Konkurssi on

menettelyllisesti melko kallis, eivätkä varsinkaan jakoluettelossa viimeisille sijoille jääneet velkojat saa velalliselta suoritusta usein ollenkaan. (Koulu & Lindfors 25, 65-79)

5 Tutkimusmenetelmä

5.1 Tapaustutkimus

Opinnäytetyöni tutkimusstrategiana on tapaustutkimus, jossa tutkittavana tapauksena on yritystoiminnan lopettamisen ilmiö. Tapaustutkimus strategisena ja filosofisena ratkaisuna ei ollut varsinaisesti valinta, vaan päädyin siihen toimeksiannon ja tutkimuksen luonteen vuoksi sekä osittain siksi, että se tuntui myös omasta mielestäni luontevimmalta. Tutkimus on holistinen ja sen kohteena on sosiaalinen ja yhteiskunnallinen prosessi. Lisäksi tutkimuksessa yhdistetään eri aineistoja ja menetelmiä. Edellä mainitut seikat ratkaisivat tutkimusstrategian luonteen ja Laine, Bamberg & Jokinen (s. 10) käyttävätkin näitä nimenomaisia seikkoja luonnehtiessaan tapaustutkimusta yleensä.

Tutkimuksessa käytetään useammanlaista aineistoa ja menetelmää samaan aikaan eli sovelletaan sekä aineistotriangulaatiota että menetelmätriangulaatiota (Eskola & Suoranta 68-69). Triangulaatiot ovat tapaustutkimuksessa yleisesti käytössä ja aineisto- ja menetelmätriangulaatiot liittyvät ymmärrettävästi usein yhteen, sillä erilaisia aineistoja käytetään eri menetelmissä. (Laine, Bamberg & Jokinen 24) Tutkimuksen rajaus tapahtuu suureksi osaksi toimeksiantajan puolesta. Alueellisena rajauksena on Hyvinkää-Riihimäen seutu ja ajallisena rajauksena 2004 ja 2007 aloittaneet yritykset. Toimeksiannon rajaukset ovat tietenkin sitovia, joten erityisen tiukkaa rajausta näiden joustamattomien seikkojen lisäksi ei tuntunut tarpeelliselta tehdä. Temaattisena rajauksena oli lähtökohtaisesti yrittäjien oma näkökulma lopettamiseen, mutta siitä olisi tarpeen mukaan voitu jonkin verran poiketa tutkimuksen edetessä, jos se olisi tuntunut tarpeelliselta.

Tapaustutkimuksen tyypeistä opinnäytetyö edustaa paljastavaa tutkimustyyppiä. Tutkimuksen tapaus eli yritystoiminnan lopettaminen on siis yleisesti tiedetty ja hyväksytty tosiasia, mutta tutkimustietoa yrityksen lopettamisesta on vain hyvin vähän. Pyrkimyksenä tai ainakin hartaana toiveena oli, että tutkimus osoittautuisi myös jollakin periaatteella tulevaisuudesta kertovaksi tutkimukseksi, sillä silloin Yrityspajalla olisi parhaat mahdolliset edellytykset hyötyä tutkimuksen tuloksista omaa toimintaansa muuttamalla ja kehittämällä. (Laine ym. 32)

Pyrkimyksenä oli tutkimusotteen pitäminen naturalistisena, objektiivisena sekä hypoteesittomana. Tarkoitus oli selvittää yrittäjien oma näkökulma lopettamiseen ja syihin ja välttää ennakoasenteita ja valmiita hypoteeseja sekä tutkimuksen tuloksista että tutkittavista yrit-

täjistä ja yrityksistä. Suhtautuminen tutkimuksen paljastamiin tosiasioihin on ennakkoluulontonta ja puhtaan uteliasta. (Eskola & Suoranta 16-17)

Yrityspajan rekistereistä saatavat tiedot ovat tilastollisia ja niiden luokittelu pelkästään määrällisesti oli varsin yksinkertaista. Apuna käytin Yrityspajalta saatuja Excel-taulukoita, joihin lisäsin sarakkeita Ytj:n (Patentti- ja rekisterihallituksen ja verohallinnon yhteinen yritystietojärjestelmä) tietoja varten.

5.2 Haastattelu ja kyselylomake

Yrittäjien oman näkemyksen keräämistä varten käytetään lomakekyselyä ja haastattelua. Haastattelu ja kysely olivat täsmälleen samanmuotoiset. Molemmissa käytettiin puolistrukturoitua kyselymallia, joka tässä tapauksessa tarkoitti, että osa kysymyksistä oli avoimia, mutta määrämuotoisia ja tietyssä järjestyksessä. Lisäksi oli muutama täysin strukturoitu kysymys koskien vastaajan taustatietoja. (Eskola & Suoranta, 86)

Esikontakti yrittäjiin tapahtui pääosin puhelimitse. Osa puhelinnumeroista löytyi suoraan Yrityspajan vanhoista rekistereistä ja osan etsin nimen ja asuinpaikan mukaan numeropalveluista. Osa yrittäjistä ei ollut mahdollista tavoittaa, koska minkäänlaisia voimassaolevia yhteystietoja ei löytynyt. Joillekin lähetin kyselylomakkeen suoraan vanhaan sähköpostiosoitteeseen, jos muita tietoja ei löytynyt. Pääosin entiset yrittäjät vastasivat lomakekyselyyn Internetissä, mutta ne muutamat, joilla ei ollut sähköpostia käytössään, vastasivat lomakkeeseen puhelinhaastatteluna.

Lomakkeen (Liite 1) kysymykset oli lajiteltu kronologiseen järjestykseen ja ne koskivat yrityksen ja yrittäjän perustietoja ja yritystoiminnan aloittamista, yritystoimintaa itseään, toiminnan lopettamista sekä nykyisyyttä. Lisäksi oli oma lyhyt osuutensa kysymyksille Yrityspajasta. Järjestys tuntui loogiselta ja helpoimmalta sisäistää. Järjestyksen loogisuuden toivoin myös helpottavan kyselylomakkeiden purkamista ja analysointia. Taustatietoja koskevat kokonaan strukturoidut kysymykset olivat ensimmäisinä sekä loogisuuden vuoksi että johdattelemassa vastaajaa monimutkaisempia kysymyksiä varten.

Ongelmana aineistonkeruussa oletin olevan yrittäjien vähäinen innokkuus vastata. Olin kuvitellut yrittäjien suhtautuvan negatiivisemmin ”uteluihin epäonnistumisesta”. Lisäksi varsinkin aloitusvuodesta 2004 aloittaneiden oli kulunut jo melko paljon aikaa ja ajattelin sen vaikuttavan vastausinnokkuutta alentavasti. Varsinkin yritystoiminnan aloittamista koskevat kysymykset olivat monen vuoden takaisia, eikä niitä sen vuoksi välttämättä olisi muistettu tai edes haluttu muistella kovin tarkasti.

6 Tulokset

Ensimmäisenä varsinaisen tutkimuksen käytännön toimenä oli Y-tunnusten syöttäminen yritys- ja yhteisötietojärjestelmän hakupalveluun. Sen kautta poimin ne yritykset, jotka ovat kokonaan lakkauttaneet toimintansa (20.4.2010 mennessä). Vuonna 2004 aloittaneista 135 yrityksestä oli lopettanut 54 kpl eli 40 % ja vuonna 2007 aloittaneista 231:stä 43 eli 20 %. Lopettaneita yrityksiä oli siis yhteensä 97, kun aloittaneita oli 366. Näin siis kuvittelin pelkän ytj:n tietokannan mukaan. Yhteystietoja etsiessäni ja yrittäjille soittaessani putosi tutkimuskohteistani pois kuitenkin todella monia yrityksiä, joiden toiminta oli jatkunut eri yhtiömuodossa. Lisäksi soittaessani yrittäjille löytyi muutama sellainen, joiden epäselvät ytj-merkinnät johduivat siitä, että yritystoiminta oli ”seisonnassa” eli odottelemassa uutta aloittamista, vaikka tällä hetkellä toimintaa ei ollutkaan.

Lopulliseksi lopettaneiden määräksi vahvistui vuonna 2004 aloittaneista 44 yritystä ja vuonna 2007 aloittaneista 36 yritystä. Lopettamisprosentti 20.5.2010 mennessä oli siis 2004 aloittaneilla n. 33 % ja 2007 aloittaneilla 16 %. Yhteensä vuosina 2004 ja 2007 Yrityspajassa aloitti siis 366 yritystä, joista lopettaneita oli 80 kappaletta eli 22 %. Yrittäjille soittamisen aloitin Yrityspajalta saamani Excel-taulukon mukaan, siinä yrittäjät olivat aloittamisajankohdan mukaan järjestyksessä vanhimmasta nuorimpaan. Yrittäjät suhtautuivat kyselyyn melko epäroivästi, mutta useat pehmensivät asennoitumistaan, kun kerroin, ettei tarvitse vastata heti, vaan lähetän kyselyn sähköpostitse.

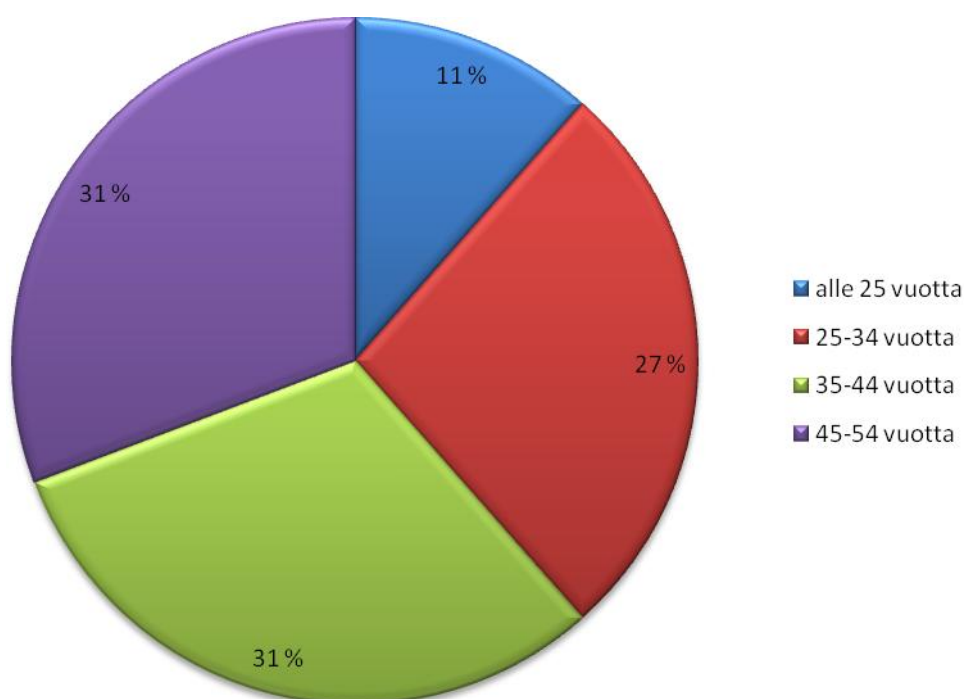
Vuonna 2004 aloittaneista 44 lopettaneesta yrityksestä 18:n ajantasaisia yhteystietoja en löytänyt laisinkaan, kaksi ei vastannut puhelimeen ja 6 ei halunnut vastata. Vastauksia tuli yhteensä 18 eli 41 % lopettaneista vastasi. 2007 aloittaneiden kohdalla vastausprosentti jäi todella pieneksi, mistä olin erittäin pettynyt. Lopettaneita oli 36, joista 15:n yhteystietoja ei löytynyt, kaksi ei vastannut puhelimeen ja 7 ei halunnut vastata. Lisäksi yllättävänä ongelmana tuli ilmi, että joukossa oli muutama, jotka eivät osanneet suomea eivätkä siksi voineet vastata. Ensin ajattelin kääntää kyselylomakkeen englanniksi ulkomaalaisia vastaajia varten, mutta se ei olisi ollut kovin kannattavaa, koska nämä erikieliset vastaajat edustivat kaikki eri kansalaisuuksia, eivätkä he kaikki osanneet englantiakaan riittävästi vastatakseen kyselyyn. Vastauksia tuli lopulta yhteensä 8, joka oli vain 22 % tavoittelemistani henkilöistä. Kaikista yhteensä 80 lopettaneesta vastasi 26 eli vastausprosentiksi jäi 32,5 %.

Pienen vastausprosentin vuoksi tutkimustuloksiin täytyy suhtautua melko kriittisesti. Kuitenkin usean vastaajan vastatessa samalla lailla erityisesti avoimiin kysymyksiin, jotka tulosten kannalta ovat tutkimuksessa avainasemassa, voidaan tutkimustulosten olettaa antavan kohtalaisen hyvän yleiskuvan Yrityspajan kautta aloittaneiden ja sittemmin toiminnan lopettaneiden ajatuksista ja kokemuksista. Tutkimuksen tarkoituksena on Yrityspajan laadunvarmistus

ja kehitystoiminta, joista varsinkin toiminnan kehittämiseksi näinkin pieni vastausprosentti antaa varmasti oman merkityksellisen lisänsä.

6.1 Yrittäjät

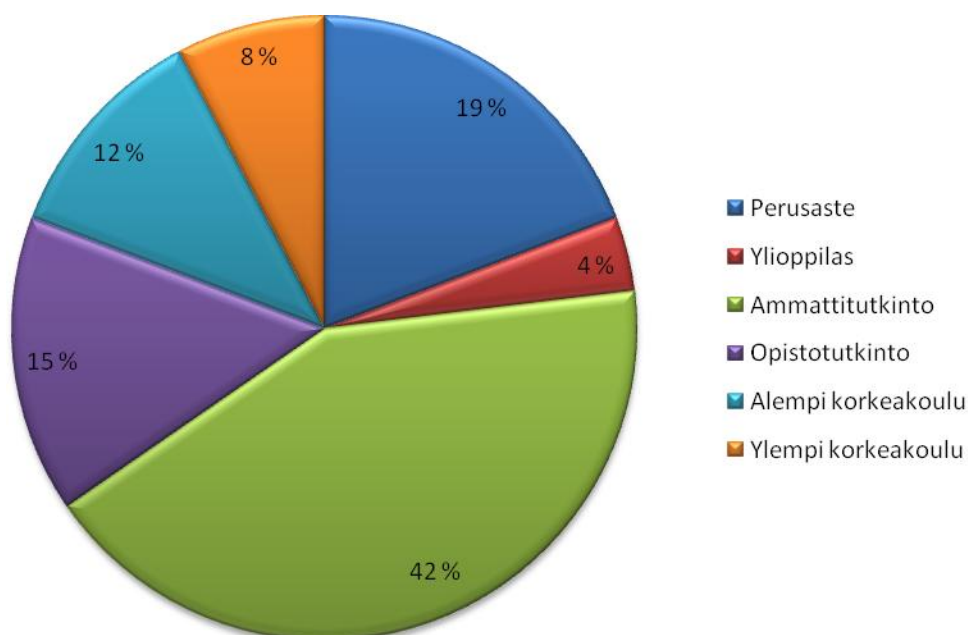
Vastaajien keski-ikä oli 43 vuotta ja yritystoiminta oli aloitettu keskimäärin 38-vuotiaana (kuva 1). Nuorin vastaajista on yritystoiminnan aloittaessaan ollut 21-vuotias, kun vanhimmat yrityksen perustajat puolestaan olivat 54-vuotiaita. Naisia vastaajista oli 42 % ja miehiä 58 %. Yrityspajan rekisterin mukaan vuosien 2004 ja 2007 asiakkaista 53 % oli miehiä ja 47 % naisia. Miehet olivat siis lopettaneet yritystoimintansa hitusen useammin kuin naiset.

Kuva 1: Yrittäjien ikäjakauma yritystoiminnan aloitushetkellä

Yli puolet yrittäjistä oli ammatti- tai opistotason tutkinnon suorittaneita (kuva 2). Vain perustason koulutuksen omaavia oli jopa 20 %, saman verran kuin korkeakoulun käyneitä. Ylioppilaita oli vain 4 % vastaajista. Useampi kuin joka viides vastaajasta (23 %) oli perustanut yrityksen jäätyään työttömäksi tai pelätessään työttömyyttä. Muita yleisiä syitä olivat ajatus oman itsensä herruudesta, vapaudesta päättää itse työajoistaan, -tavoistaan ja -paikastaan (19 % vastaajista) sekä elannon ansaitsemisesta oman harrastuksensa avulla (12 % vastaajista). Parempaa ansiota tavoittelevia oli 8 %, saman verran kuin sellaisia, jotka ryhtyivät yrittäjiksi sopivan tilaisuuden sattuessa kohdalle. Vaihtelun vuoksi ja ystävän/tuttavan houkuttelusta oli yrittäjäksi ryhtynyt molemmista syistä yksi vastaajista (4 %). Kukaan vastaajista ei ollut aloittanut omaa yritystoimintaa siksi, että olisi ollut tyytymätön vakituisen työpaikkaansa ja jon-

kin vastausvaihtoehtojen ulkopuolisen syyn valitsi 23 % vastaajista. Näitä syitä olivat mm. itsensä toteuttaminen, auttamisen halu ja mielenkiinto yrittäjyyttä kohtaan.

Kuva 2: Yrittäjien koulutusaste

6.2 Yritykset

Uusyrittäjäkeskuksen mukaan toiminimiyrityksiä oli 2004 ja 2007 aloittaneista 366 yrityksestä yhteensä n. 72 %, osakeyhtiöitä n. 19 % ja avoimia tai kommandiittiyhtiöitä n. 7 %. Lopuista 2 % ei ollut tietoja. Kaikista 80 lopettaneesta yrityksestä toiminimiä oli 65 eli 82 %. Osakeyhtiöitä oli 6 eli 8 % ja henkilöyhtiöitä 9 eli 11 % kaikista lopettaneista. Toiminimiyritykset ja henkilöyhtiöt olivat siis lopettaneet useammin kuin osakeyhtiöt, mikä näyttäisi korreloivan kansallisella tasolla toiminnassa olevien yritysten yritys-kantaa. Kyselyyn vastanneista yrityksistä toiminimiä oli jopa 85 %, kun osakeyhtiöitä oli 12 % ja avoimia yhtiöitä tai kommandiittiyhtiöitä 4 %. Vastanneiden yritysmuotojakauma ei siis täysin vastannut lopettaneiden jakaumaa, mutta toiminimien vallitseva asema tulee kuitenkin hyvin esille. Ylivoimaisesti suurin osa lopettaneista yrityksistä, jopa 69 %, työllisti vain omistajayrittäjän tai -yrittäjät itsensä. Yhden työntekijän työllisti 19 % prosenttia ja kaksi tai useampia työntekijöitä työllisti 12 %.

Lähes joka kolmas (31 %) lopettanut yritys toimi Tilastokeskuksen toimialaluokitus 2008:n mukaan tukku- ja vähittäiskaupan alalla. Noin joka viides (19 %) yritys toimi rakennusalalla ja hallinto- ja tukipalvelutoiminnan alalla toimi 12 % yrityksistä. Muita edustettuja toimialoja olivat informaatio ja viestintä, ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta sekä muu palvelutoiminta, joista kuhunkin ryhmään kuului 2 yritystä. Yhden yrityksen toimialoja olivat

teollisuus, terveys- ja sosiaalipalvelut sekä taiteet, viihde ja virkistys. Lisäksi yhden yrityksen toimialatiedot jäivät puuttumaan. Samoilla toimialoilla toimineiden yritysten välillä ei ollut lainkaan yhtäläisiä vastauksia, mikä on osaltaan melko hämmentävää. Varsinkin koetusta kannattavuudesta olisi luullut toimialoilla vallitsevan yhtenäisemmän linjan, mutta tätä ei vastuksista ollut havaittavissa.

6.3 Yrityspaja

Aloittavien yrittäjien motiivit Uusyrittäjäkeskuksen Yrityspajaan menemiselle olivat vastausten mukaan melko yksioikoiset. Vastausvaihtoehtoja ei ollut, joten monella oli mainittuna molemmat yleisimmistä syistä, jotka olivat neuvojen saaminen (46 %:lla vastaajista) ja starttirahan, naisyrittäjälainan tms. taloudellisen tuen ansaitseminen (38 %:lla vastaajista). Kaksi vastaajista oli saanut työvoimatoimistosta suosituksen Uusyrittäjäkeskukseen menemisestä ja yksittäisissä vastauksissa mainittiin syynä myös uteliaisuus ja kaverin suosittelu.

Arvioidessaan Yrityspajan toimintaa kouluarvosanalla antoivat vastaajat arvosanaksi keskimäärin 7,7. Vastausten hajonta oli melko suurta, huonoimman arvosanan (4) antoi yksi vastaajista ja parhaan arvosanan (10) oli antanut kaksi vastaajaa. Kaksi vastaajaa oli myös arvostanut 5, kun arvosanaa 6 ei ollut antanut yksikään vastaajista. Arvosanat 7 ja 9 oli molemmat antanut 8 vastaajaa ja arvosanan 8 oli antanut neljä vastaajaa.

Yrityspajan toiminta vastasi pääsääntöisesti hyvin yrittäjien odotuksia. 73 % vastaajista koki saaneensa Yrityspajasta hyvin ohjeita ja neuvoja, kun 12 % vastaajista ei tuntenut hyötyneensä kokemuksesta mitään. Kokemus oli positiivinen suurimmaksi osaksi myös sellaisten mielestä, jotka olivat menneet Yrityspajaan alun perin vain starttirahan saamiseksi. Huonoiksi asioiksi Yrityspajassa mainittiin neuvojen suppeus ja vaikea konkreettinen hyödyntäminen, melkein liiankin kannustava asenne ja palvelutilanteen väkinäisyys.

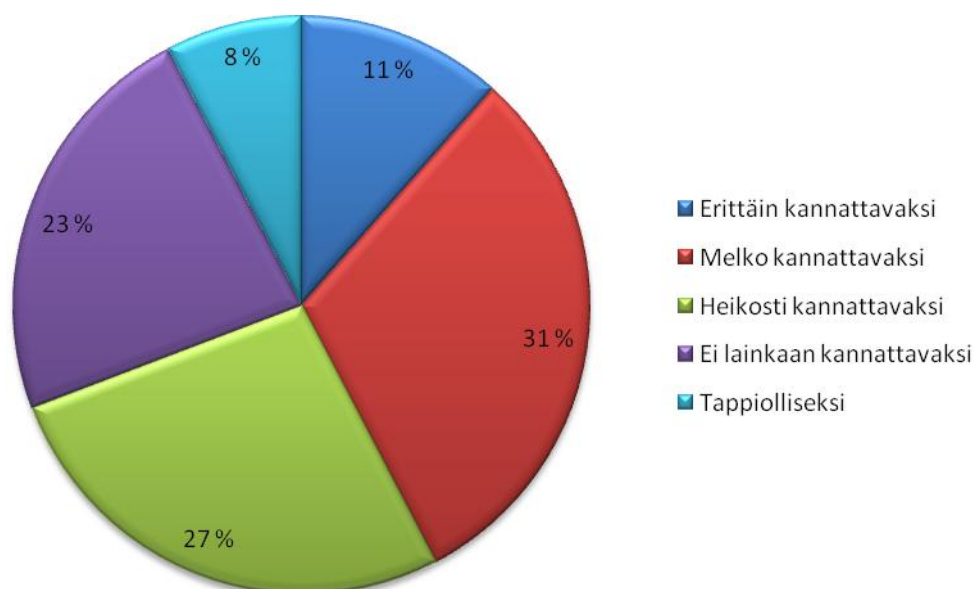
6.4 Yritystoiminta

Yrityksen perustamisessa hankalaksi koettiin ennen muuta byrokratia, jonka mainitsi hankalaksi useampi kuin joka viides (23 %) vastaaja. Lisäksi hankalaksi koettiin rahoitus (12 % vastaajista), joskin osa vastaajista oli saanut starttirahaa, joka helpottaa aloittavan yrityksen rahoituksessa. Vastaajien mukaan neuvoja ja ohjeita on hyvin saatavilla, mutta niiden soveltaminen käytäntöön ei aina ole kovin helppoa. Toisaalta jopa 62 % vastaajista koki yrityksen perustamisen kokonaan tai lähes kokonaan ongelmattomaksi.

Yritystoiminnassa hankalaksi koettiin asiakkaiden ja sitä myötä vakaan toimeentulon hankkiminen, minkä mainitsi vastaajista 38 %. Hankalaksi koettiin myös verkostoituminen ja suhtei-

den luominen, mikä tuli ilmi joka viidennen (19 %) yrittäjän vastauksesta. Yllättäviksi seikoiksi yritystoiminnassa ja yrittäjyydessä mainittiin juoksevien kulujen ja työn määrä (19 %). Toimeentulon hankkiminen koettiin hankalaksi; ”Pienistä tuloista isot maksut”, kuten joku vastaajista kirjoitti. 8 % vastaajista oli pettynyt yhtiökumppaniinsa ja yksi vastaajista mainitsi hankalimmaksi vastoinkäymiseksi ulkomaalaiset yrittäjät, jotka polkivat hinnat niin alas, ettei kilpailu enää kannattanut mitenkään. Myös luotettavan työvoiman löytämisen vaikeuden mainitsi yksi vastaaja.

Vahvuuksiin sekä toiminnan tukijoina että mahdollistajina yrittäjät mainitsivat läheisten tuen (12 % vastaajista) sekä hyvän luotettavan kirjanpitäjän tai tilitoimiston (31 %). Lisäksi virallisten ohjeiden ja sääntöjen rinnalle kaivattiin ”sisäpiiritietoja” yrittämisestä. Vähiten yllätyksiä tuli vastaan sellaisilla vastaajilla, joilla oli jo lähipiirissään yrittäjiä ja jotka olivat siten päässeet seuraamaan yrittäjän arkea.

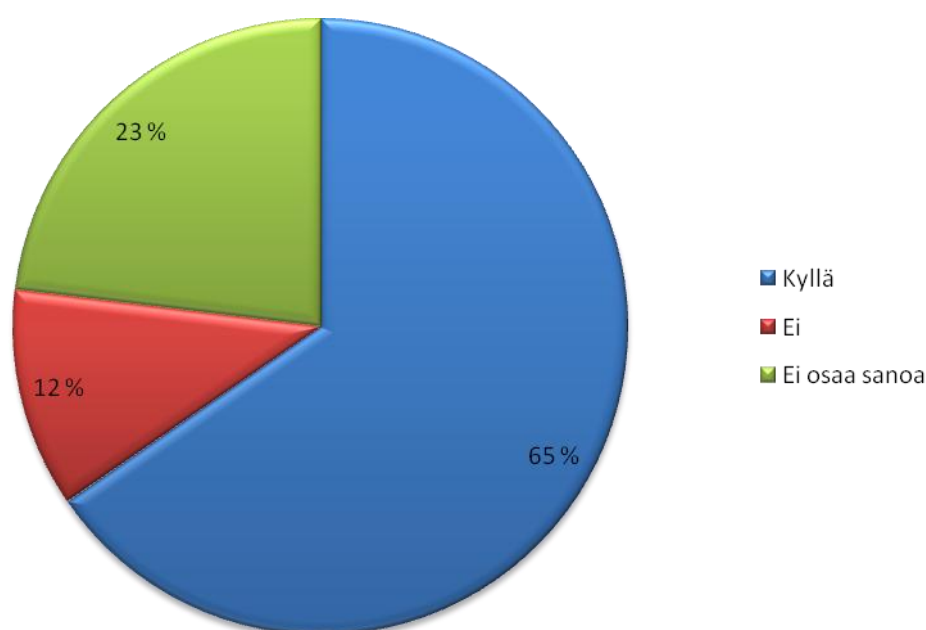

Kuva 3: Kuinka kannattavaksi koit yritystoiminnan?

Kysymykseen yrityksen kannattavuudesta yrittäjät vastasivat yllä näkyvän kuvion (kuva 3) mukaisesti. Mainituista hankaluuksista huolimatta erittäin kannattavaksi tai melko kannattavaksi yritystoiminnan koki yhteensä 42 %. Heikosti kannattavaksi toiminnan koki 27 % ja ei lainkaan kannattavaksi tai jopa tappiolliseksi vain 31 %. Kuitenkin yritystoiminnan lopettamisen syistä ylivoimaisesti yleisin (69 %) oli jollain lailla talouteen liittyvä. Suurimmalla osalla taloudellisista syistä lopettaneista syy oli puhtaasti heikko kannattavuus joko nyt tai lähitulevaisuudessa, mutta myös kannattavaksi koettu yritystoiminta saatettiin lopettaa hyvän työtarjouksen tai liikeyrityksen vuoksi. Seuraavaksi yleisimmiksi nousivat erilaiset henkilökohtaiset syyt (23 %), kuten muutto toiselle paikkakunnalle, sairastuminen tai uupuminen, muu-

tokset perhesuhteissa jne. Viimeisenä selkeästi erilaisena ryhmänä 8 % vastaajista menivät tavoitteet yhtiökumppanin tai -kumppaneiden kanssa niin ristiin, ettei yritystoimintaa ollut mielekästä jatkaa. Lopettamistapana oli yritysmuodosta riippumatta lähes kaikissa tapauksissa kyseessä ”se perinteinen lopettamistapa” eli osakeyhtiöt lopettivat toimintansa selvitystilan kautta, avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt purettiin ja toiminimet yksinkertaisesti lakkautettiin. Yksi osakeyhtiö ajautui kuitenkin yrityssaneerauksen kautta konkurssiin, ja yksi osakeyhtiö lakkautti ensin toimintansa, toinen osakkaista osti toisen nimellisellä summalla ulos ja yhtiö jatkoi toimintaansa eri toimialalla.

Yritystoimintaa olisi kuitenkin monen yrittäjän mielestä ollut mahdollista jatkaa (kuva 4). 65 % yrittäjistä olisi omasta mielestään voinut jatkaa yritystoimintaa näin halutessaan. 12 % piti jatkamista mahdottomana ja 23 % ei osannut sanoa, olisiko toimintaa voitu jatkaa.

Kuva 4: Olisiko yritystoimintaa ollut mahdollista jatkaa?

Jälkikäteen kysyttynä moni vastaajista osasi pohtia melko syvällisestikin, mitä omassa toiminnassaan olisi voinut ja kannattanut tehdä toisin. Jotkut muuttaisivat vain vähän kokonaisuudesta, kun toiset kertoivat melko yksityiskohtaisesti ja laajasti uudenlaisesta, paremmasta yritystoiminnasta. Vastaukset kysymykseen ”Mitä tekisit toisin jos aloittaisit nyt alusta?” olivat siis todella erilaisia. Seuraavassa muutamia lyhyitä poimintoja vastauksista.

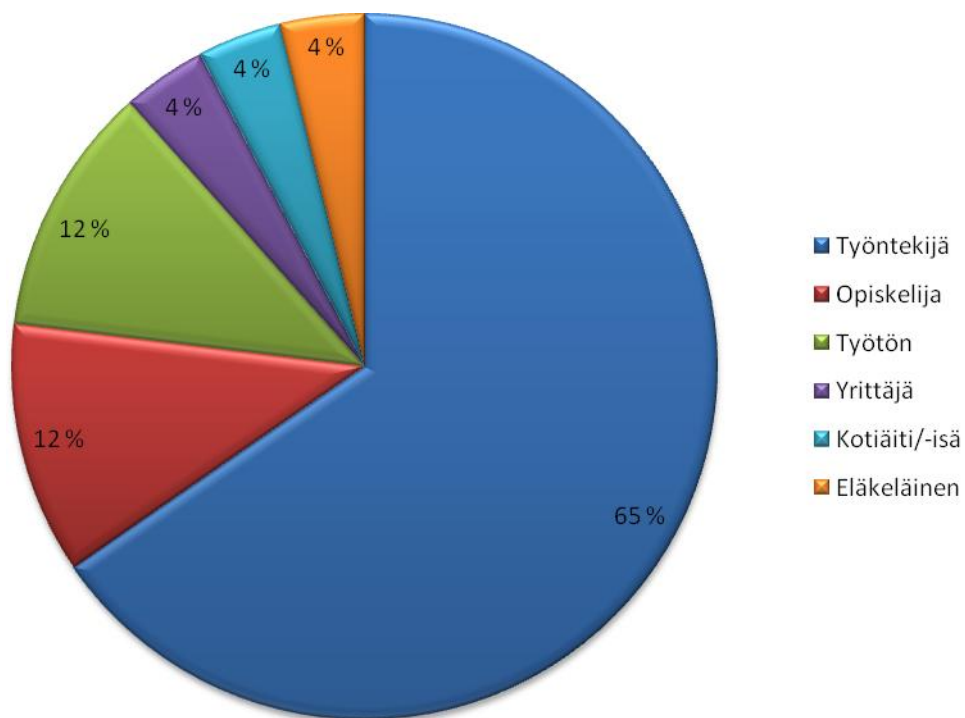
- ”Harkitsisin tarkemmin, keitä muita otan mukaan.”
- ”Lähes kaiken.”
- ”Nyt aloittaisin rauhallisemmin ja pitäisin alkuun päivätyöni ja pyörittäisin omaa yritystä siinä ohella, en hyppäisi tyhjään päälle niin rohkeasti.”
- ”Pitäisin pääni!”
- ”En toisi yrityksen asioita joka ilta kotiin.”
- ”En aloittaisi uudestaan. En halua edes ajatella sellaista asiaa.”
- ”En antaisi suurien tulojen sokaista.”
- ”Ottaisin paremmin huomioon itsestä johtumattomat asiat.”
- ”Aloittaisin yksin.”
- ”Valitsisin toisen alan.”
- ”Ottaisin kirjanpitäjän, joka on 'mun pomo' eikä toisinpäin.”

Monessa vastauksessa toistuu ajatus tarkemmasta suunnittelusta ja valmistelusta ennen vakituisen työn lopettamista. Monelle tuntuu tulleen yllätyksenä, ettei yritystoiminnan alussa tullutkaan rahaa, ja siksi asiakkaat ja tuotteet/palvelut hankittaisiin etukäteen, jos aloitettaisiin uudestaan. Ajatuksena siis on, että yritystoiminnan varaan heittäytyessään yrittäjällä olisi jo täydellisesti toimiva yritys ja toimiva rahavirta. Hyvän kirjanpitäjän arvoa korosti moni vastaajista. Kirjanpitäjältä saatiin (tai odotettiin) sellaista tietoa yrittämisestä ja käytännön asioiden hoitamisesta, jota on mahdoton saada muuten kuin seuraamalla vuosia useiden yritysten toimintaa erittäin läheltä.

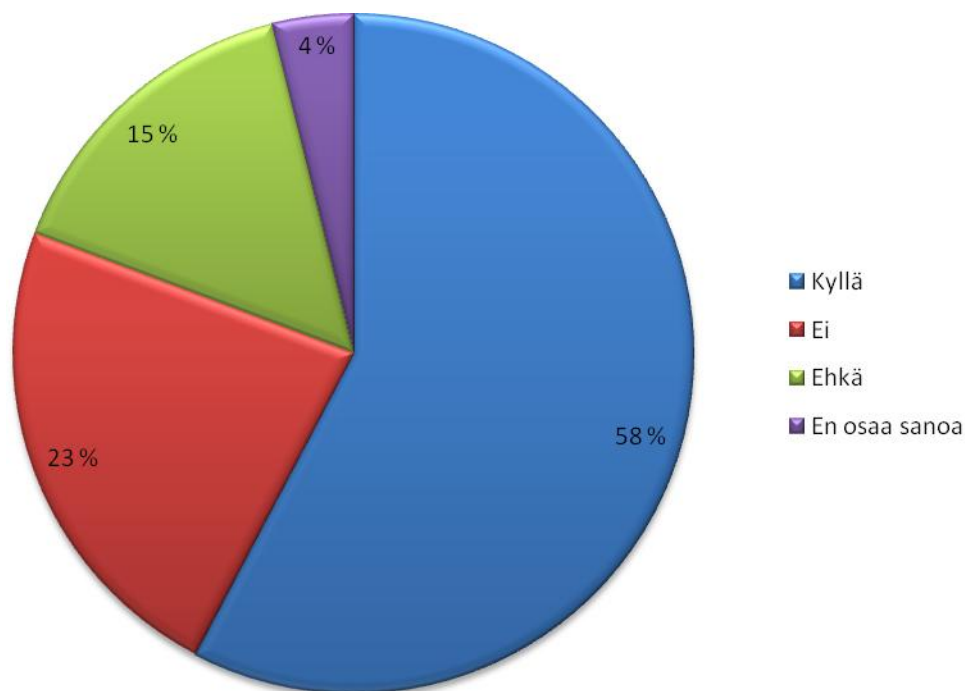
Pääsääntöisesti yrittäjyys oli ollut positiivinen ja opettavainen kokemus. Muutama vastaajista kertoi kuitenkin oppineensa lähinnä, että ”Yrittäjyys ei kannata.”. Kaikkien kokemukset eivät siis olleet pelkästään positiivisia. Erityisen paljon vastaajat kokivat oppineensa nimenomaan yritystoiminnasta. Moni koki arvostavansa yrittäjiä nyt enemmän, koska yrittäjyys oli ollut rankempaa kuin oli alun perin ajateltu. Useampi vastaaja myös mainitsi elämän arvaamattomuuden. Sen, että yllättäviä tilanteita tulee vastaan ja pitäisi olla varautunut sellaiseenkin, johon on mahdotonta varautua. Vastaajien arvioidessa tyytyväisyyttään kokemukseen yrittäjyydestä perinteisellä kouluarvosteluasteikolla tuli tyytyväisyyden keskiarvoksi 7,3. Mielenkiintoista oli, että sekä huonoimman arvosanan (4) että parhaan arvosanan (10) antoi saman verran vastaajia (3kpl).

Suurin osa vastaajista (65 %) on tällä hetkellä jonkun palveluksessa työntekijänä (kuva 5). Työttömiä ja opiskelijoita on yhtä paljon, 12 % kumpaakin. Yrittäjänä, kotiäitinä tai -isänä sekä eläkkeellä oli yksi vastaaja kussakin ryhmässä. Yli puolet vastaajista (58 %) kertoi voivansa kuvitella itsensä yrittäjäksi vielä tulevaisuudessakin (kuva 6). Vain 23 % vastaajista ei voisi enää koskaan kuvitella toimivansa yrittäjänä, kun taas 19 % kertoi, ettei ole varma tai ettei osaa vastata. Mielenkiintoista on, ettei tulevaisuuden yrittäjyysmahdollisuus ei ollut sidottu

koettuun yritystoiminnan kannattavuuteen, eikä edes koettuun tyytyväisyyteen yrittäjyydestä.

Kuva 5: Vastaajien nykyinen asema

Kuva 6: Voisitko vielä kuvitella ryhtyväsi yrittäjäksi?

7 Johtopäätökset

Yrityspajan kannalta tärkeitä ovat sellaiset seikat, jotka lopettaneilla yrityksillä ovat yhteisiä. Tietyntyyppisiä virheitä yritystoiminnassa saattaisi olla mahdollista välttää, jos otetaan huomioon aiempien yrittäjien kokemukset ja opitaan heidän virheistään. Toisaalta Yrityspajassa aloittaneiden ja sieltä neuvoja saaneiden ja toisaalta yritystoiminnan omin päin aloittaneiden yrittäjien kokemuksia voisi olla hyvä vertailla, jolloin Yrityspajan mahdolliset vahvuudet tulisivat paremmin esiin, ja yleisesti toistuviin ongelmiin osattaisiin varautua vielä paremmin.

Yrittäjien taustatiedot, kuten ikä, sukupuoli ja koulutus eivät varsinaisesti ole Yrityspajan kannalta kovin erikoisia tietoja. Lopetetun yritystoiminnan aloitushetken ikäjakauma oli melko tasainen, eikä koulutustaustakaan poikennut suuresti Yrityspajan rekistereiden tiedoista. Yrityspajan rekistereissä koulutustausta oli valitettavasti jaettu melko epätarkoituksenmukaisesti siten, että mm. opistotason tutkinto oli niputettu yhteen ammattikorkeakoulututkinnon kanssa. Tämän vuoksi tarkempaa vertailua oli mahdoton suorittaa, mutta pääosin lopettaneiden koulutustausta vastasi aloittaneiden koulutustaustaa. Sukupuolten välillä oli jonkin verran eroa, sillä miehet olivat lopettaneet prosentuaalisesti hieman useammin kuin naiset. Ero oli kuitenkin todella pieni, eikä sille varmaankaan ole Yrityspajan toimesta varsinaisesti mitään tehtävissä.

Yritysmuodoista toiminimet olivat selvästi lopettaneet useammin kuin muut yritysmuodot. Tämän voisi olettaa selittyvän toiminimiyrityksen perustamisen ja lakkauttamisen helppoudella ja riippumattomuudella. Toiminimihän on käytännössä pelkkä yrittäjä itse, jolloin yritys on mahdollista ja järkevää perustaa vaikka vain väliaikaisesti ja/tai sivutoimisesti. Muiden yritysmuotojen käyttäminen koetaan ehkä hankalammaksi ja varsinkin osakeyhtiön perustamiseen vaadittava osakepääoma (2500 euroa) tekee sen, että osakeyhtiön perustaminen ja yritystoiminta on ehkä tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin harkittu ja suunniteltu. Joka tapauksessa vastaajista niinkin suuri osa kuin 85 % oli toiminimiä, vaikka kaikista aloittaneista näitä oli vain 72 %. Yrityspajassa tulisikin panostaa entisestään myös toiminimen perustajiin, jotta kehityskelpoiset ja toimivat ideat saisivat riittävän tuen ja asiakkaat ymmärtäisivät itse omien ajatustensa hyvät ja huonot puolet ja suhtautuisivat realistisesti yrityksensä tulevaisuuteen.

Erityisen tarkkana kannattaisi varmasti olla myös yrityksen perustamisen motiivien suhteen. Vaikka työttömyys ja uhkaava työttömyys ovatkin erityisen hyviä ja ymmärrettäviä syitä yrittäjäksi ryhtymiselle, pitäisi yritystoiminta suunnitella huolellisesti ja erityisesti toimeentulon ja rahoituksen saaminen varmistaa mahdollisimman pitkälle. Samoin yrittäjät pitäisi saada suhtautumaan kriittisesti ajatukseen vapaista työajoista ja isoista tuloista. Liian positiivinen

suhtautuminen tulevaisuuteen saattaa koitua vahingoksi, jos hankaluuksiin ei olla varauduttu laisinkaan.

Tutkimustuloksista kaikkein merkittävimmät vastaukset Yrityspajan kannalta ovat ilman muuta avoimiin, yritystoimintaa koskeviin kysymyksiin saadut vastaukset. Näihin avoimiin kysymyksiin yrittäjät ovat vastanneet kaikkein laajimmin, ja vaikka vastaukset kysymyksiin ” Mikä yritystoiminnan aloittamisessa oli hankalaa?”, ”Miten yrittäjyys ja yritystoiminta poikkesivat odotuksistasi?”, ” Mikä yrittäjyydessä ja yritystoiminnassa oli hankalaa?” ja ”Miksi lopetit yritystoiminnan?” ovat osittain päällekkäisiä, on niihin silti kertynyt eniten nimenomaan yrittäjien omaa näkökulmaa. Lisäksi useammassa saman vastaajan vastauksessa toistuneet asiat ovat varmasti olleet kyseiselle yrittäjälle erityisen mieleenpainuvia, joten niihin kannattaa siksikin suhtautua vakavasti.

Osa Yrityspajaan hakeutuneista yrittäjistä oli omasta mielestään lähtökohtaisesti hyvin tietämättömiä yritystoimintaan liittyvistä asioista, kun osalle yritystoiminta oli melko selkeää jo alun pitäenkin. Uusyrityskeskukseen onkin erityisen tärkeää selvittää ja varmistaa heti alussa asiakkaan realistinen käsitys omasta osaamisestaan sekä valmiudestaan ryhtyä yrittäjäksi. Tällöin asiakkaan todelliset tarpeet tulevat ilmi heti asiakassuhteen alussa ja palvelu on henkilökohtaisempaa ja tarkoituksenmukaisempaa. Samalla huomataan ja voidaan korjata mahdolliset epärealistiset kuvitelmat ja odotukset.

Todella monessa avoimen kysymyksen vastauksessa toistui konkreettisen avun ja neuvojen tarve. ”Sain lisätietoa, mutten osannut ottaa niitä käytäntöön.” kuten joku vastaajista asian ilmaisi kysyttäessä tyytyväisyyttä Yrityspajaan. Yritystoiminnassa ja jo yrityksen perustamisessa on niin paljon byrokratiaa, että moni asiaan vihkiytymätön tarvitsisi todella ”kädestä pitäen” apua. Pelkkä lomakkeiden täyttäminen ei riitä, pitäisi myös ymmärtää, miksi mikäkin täytetään, ja mihin se vaikuttaa. Samoin jo yritystoimintaa suunnitellessa yrittäjille olisi hyvä tehdä selvää lukuisista toistuvista laskuista, veroista yms. ja neuvoa näitä etsimään ja kilpailuttamaan hyvä kirjanpitäjä, jota monet yrittäjät vastauksissaan toistivat.

Asiakkaiden hankkiminen ja siten vakaan toimeentulon saaminen kaikkien kulujen jälkeen koettiin yritystoiminnassa kaikkein hankalimmaksi asiaksi. Siksi Yrityspajassa voitaisiin pyrkiä rakentamaan asiakkaille mahdollisimman realistinen kuva tulevaisuudesta yrittäjänä. Kaikki mahdolliset kulut ehkä jopa hieman yliarvostettuna ja toiseen suuntaan kaikki tulot hieman aliarvostettuna pitäisi kyetä ennakoimaan mahdollisimman tarkasti. Alkulaskelmissa arvioitujen kulujen kerroin voisi olla esimerkiksi 1,3 ja arvioitujen tulojen kerroin 0,7. Näin välttyttäisiin ikäviltä yllätyksiltä toiminnan alettua, kun rahaa ei tulekaan riittävästi. Lisäksi kannattaisi korostaa sivutoimisena yrittäjänä toimimisen mahdollisuutta. ”Jotkut väittää, että rahaa olisi hyvä olla ainakin 3 kk kuluja varten säästössä, mutta se ei vastaa aloittavan yrittäjän

tarvetta. Siis jos perustat tyhjästä.” kirjoitti eräs vastaaja. Sivutoimisena aloittaminen voisi ratkaista monen alkuongelmat sekä asiakaskunnan että muiden suhteiden hankkimisesta ja toimeentulon ansaitsemisesta. Päivätyön ohella yrittäminen on tietenkin huomattavan rankkaa eikä edes kaikilla aloilla mahdollista, mutta sitä kannattaisi suositella potentiaalisena vaihtoehtona aloittaville yrittäjille nimenomaan edellä mainittujen vaikeuksien välttämiseksi siitä huolimatta, että palkkatyön ohella yrittäminen estää starttirahan saamisen. Hitaasti kiiruhtamisen mahdollisuutta olisi hyvä korostaa etenkin niille asiakkaille, jotka haluavat välttää riskiä ja pelata enemmän varman päälle tai jotka elämäntilanteensa vuoksi tarvitsevat jatkuvan vakaan toimeentulon myös siirtymävaiheessa.

8 Yhteenveto

Vastausprosentin vähydestä huolimatta tutkimus onnistui kohtuullisen hyvin. Tavoitetuista yrittäjistä lähes kaikki vastasivat ja jaksoivat omasta mielestäni yllättävän hyvin vastata myös avoimiin kysymyksiin. Tulevina vuosina Yrityspajan kenties toistaessa tutkimuksen jollain periaatteella kannattaisi ehkä panostaa erityisen paljon yrittäjien löytämiseen. Toisaalta silloin ei välttämättä ole paljota tehtävissä, jos vanha sähköpostiosoite ja puhelinnumero ovat pois käytöstä, eikä yhteystietoja löydy myöskään numeropalveluista.

Kysymyksissä olisi jälkikäteen ajateltuna ollut jonkin verran parantamisen varaa. Yrittäjät jaksoivat vastata avoimiin kysymyksiin hyvin, niitä ei siis ollut liikaa. Avoimet kysymykset olivat kuitenkin sen verran samankaltaisia, että vastaukset toistuivat melko paljon kysymyksestä toiseen, eikä vastaajilta saatu tietoa niin paljota kuin olisi ehkä ollut mahdollista erilaisella kysymysten asettelulla. Lisäksi yritystoiminnan osa-aikaisuus/täysipäiväisyys olisi pitänyt ymmärtää kysyä, samoin lopettamisajankohta, joka ei selvinnytkään yty:n rekistereistä niin aukottomasti kuin olin kuvitellut. Toiminimiyrityshän on mahdollista lopettaa käytännössä jo paljon ennen lopettamisilmoitusta. Tämän vuoksi yty:n lopettamispäivämääriin ei voi luottaa sataprosenttisesti, eikä niiden perusteella voi siten tehdä relevantteja päätelmiä esimerkiksi starttirahan keston vaikutuksesta yritystoiminnan keston.

Jos tulevaisuudessa on mahdollista, olisi vastaavanlainen tutkimus ainakin omasta mielestäni erittäin mielenkiintoista toteuttaa henkilökohtaisina teemahaastatteluina yrittäjien kanssa. Mikäli tavoitettujen yrittäjien määrä pysyy näin pienenä, olisivat teemahaastattelut ehkä mahdollisiakin. Todennäköisesti tavoiteltavien henkilöiden maantieteellinen sijainti johtaisi näin kuitenkin melkoisen korkeisiin kustannuksiin pitkien välimatkojen vuoksi. Lisäksi aina-kaan kaikki yrittäjät eivät varmastikaan haluaisi teemahaastatteluun osallistua. Ehkäpä kaikkein paras ratkaisu olisikin kyselylomake täydennettynä haastatteluilla. Teemahaastattelujen syvyys voisi näin korvata pientä vastausprosenttia ja tutkimukseen tulisi siten enemmän ulottuvuutta.

Pienimuotoisen yritystoiminnan lopettamista yleensä on tutkittu vain vähän. Tähänastiset tutkimukset keskittyvät enemmän suuriin yrityksiin ja niiden konkurssiin. Yrityspajan avulla perustetut yritykset ovat kuitenkin pääosin todella pieniä, kuten suurin osa Suomessa aloitetuista yrityksistä muutenkin. Kansallisella tasolla voisikin olla tarvetta useammille eri menetelmin ja metodein toteutetuille tutkimuksille, jotka koskisivat yleisesti pienempien yritysten lopettamista. Tutkimusten myötä myös laajempi vertailu Yrityspajan ja omatoimisesti aloittaneiden välillä mahdollistuisi ja Yrityspaja voisi vertailun kautta ehkä kehittää toimintaansa entisestään.

Lähteet

- Aaltonen, S. & Heinonen, J. 2008. Kuka Suomessa luopuu yrittäjyydestä ja miksi? - yhteenvektoraportti. Luettavissa: http://info.tse.fi/julkaisut/liite/E2_2008.pdf
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- Hoppu, E. & Hoppu, K. 2007 Kauppa- ja varallisuus oikeuden pääpiirteet. 11. painos. Helsinki: WSOYpro (Juva: WS Bookwell)
- Koulu, R. & Lindfors, H. 2010. Maksukyvyttömyyden oikeudelliset ulottuvuudet. Helsinki: Yliopistopaino
- Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. (toim.) 2007. Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Yliopistopaino.
- Lakari, T. 2009. Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos. 3. uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy
- Sundqvist, J. 2008. Epäonnistumisen syyt ja prosessi - Satakunnassa vuosina 2000-2006 lopettaneet yritykset. Pori: Turun kauppakorkeakoulu. Elektroninen julkaisu: <http://info.tse.fi/julkaisut/Thesis2008/50210.pdf>
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2009. Yrittäjyyskatsaus 2009. Edita Publishing Oy. Elektroninen julkaisu: http://www.tem.fi/files/25013/TEM_54_2009_tyo_ja_yrittajyys.pdf
- Patentti- ja rekisterihallitus:
<http://www.prh.fi/fi.html>
- Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä:
<http://www.ytj.fi/>
- Pk-yritysbarometri 1/2010:
http://www.yrittajat.fi/File/17b7733f-5d93-4227-950e-965f313014f6/PK_yritysbarometri1_2010.pdf

Kuvaluettelo

Kuva 1: Yrittäjien ikäjakauma yritystoiminnan aloitushetkellä.....	15
Kuva 2: Yrittäjien koulutusaste.....	16
Kuva 3: Kuinka kannattavaksi koit yritystoiminnan?	18
Kuva 4: Olisiko yritystoimintaa ollut mahdollista jatkaa?	19
Kuva 5: Vastaaajien nykyinen asema	21
Kuva 6: Voisitko vielä kuvitella ryhtyväsi yrittäjäksi?	21

Liite 1, Kyselylomake

**Kysely Hyvinkään - Riihimäen Seudun Uusyrityskeskus Yrityspa-
jassa vuonna 2004/ 2007 aloittaneille yrittäjille**

Perustiedot

5. Syntymävuosi

4. Sukupuoli

☐	N
☐	M

3. Koulutustausta

☐	Perusaste
☐	Ylioppilas
☐	Ammattitutkinto
☐	Opistotutkinto
☐	Alempi korkeakoulututkinto
☐	Ylempi korkeakoulututkinto

1. Yrityksen nimi

2. Työntekijöiden lukumäärä
enimmillään yrittäjä(t)
pois lukien

☐	Ei työntekijöitä
☐	1
☐	2
☐	3
☐	4
☐	5
☐	6
☐	7
☐	8
☐	9
☐	10
☐	11-15
☐	16-20
☐	yli 20

8. Mikä sai sinut ryhtymään yrittäjäksi

☐	Parempi ansiotaso
☐	Työttömyys / Uhkaava työttömyys
☐	Tyytymättömyys vakituiseen työpaikkaan
☐	Halu muuttaa harrastus työksi
☐	Vapaus valita itse työaikansa, -paikkansa, -tapansa
☐	Kohdalle sattunut hyvä tilaisuus
☐	Vaihtelu
☐	Ystävä/tuttava houkutteli mukaan
☐	Muu syy, mikä?

7. Mikä yritystoiminnan aloittamisessa oli hankalaa?

Yrityspaja

6. Miksi menit Yrityspajaan?

12. Kuinka Yrityspajan
toiminta vastasi
odotuksiasi?

11. Minkä kouluarvosanan
(4-10) antaisit
Yrityspajalle?

Yritystoiminta

10. Miten yrittäjyys ja
yritystoiminta poikkesivat
odotuksistasi?

9. Mikä yrittäjydessä ja
yritystoiminnassa oli
hankalaa?

13. Kuinka kannattavaksi koit
yrittämisen taloudellisesti

	Erittäin kannattavaksi
	Melko kannattavaksi
	Heikosti kannattavaksi
	En lainkaan kannattavaksi
	Tappiolliseksi

Lopettaminen

15. Miksi lopetit
yrittöstoiminnan?

--

16. Olisiko yrittöstoimintaa
ollut mahdollista jatkaa
halutessasi?

	Kyllä
	Ei
	En osaa sanoa

17. Miten yrittöstoiminta
käytännössä loppui?

	Lakkauttamalla (Yksityinen elinkeinonharjoittaja)
	Purkaminen (Ay/Ky)
	Selvitystilan kautta (Ay/Ky)
	Selvitystilan kautta (Oy)
	Konkurssiin
	Muuten, miten?

17. Mitä tekisit toisin jos
aloittaisit nyt alusta?

--

Nykyhetki

18. Mitä yrittäminen opetti
sinulle?

--

19. Nykyinen asema

☐	Yrittäjä
☐	Työntekijä
☐	Eläkeläinen
☐	Opiskelija
☐	Työtön
☐	Kotiäiti/ -isä
☐	Muu, mikä?

20. Kuinka tyytyväinen olet
kokemukseesi
yrittäjyydestä? (4-10)

--

21. Voisitko kuvitella
toimivasti yrittäjänä
tulevaisuudessa?

☐	Kyllä
☐	Ei
☐	Ehkä
☐	En osaa sanoa